କବି ସମ୍ରାଟ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜଙ୍କ ବିରଚିତ

ଚଉପଦୀ ଭୂଷଣ

ବା

ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ଚମ୍ପୂ

ପ୍ରକାଶକ:—ଶ୍ରୀ ଅରକ୍ଷିତ ଦାସ

ନୂତନ ସଂସ୍କରଣ

:ପ୍ରାପ୍ତିସ୍ଥାନ:

ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ପୁସ୍ତକାଳୟ

ବାଲୁବଜାର କଟକ

([illegible])

ମୂଲ୍ୟ : ଟ. ୨.୫୦

ଚୌପଦୀ ଭୂଷଣ

ବା

ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ଚମ୍ପୂ

—*—

ରାଗ—ଆଶାବରୀ । ତାଳ—ଏକତାଳୀ

କୁସୁମ-ଶରୀ ଦେଖ ତାମ୍ରୀ ପ୍ରବାସକର୍ଣ୍ଣ ବନ୍ଧୁ । ହେଉଁ ଦେହେ ପ୍ରିୟ ଆବମ ନ ଶରୀରଇ । ଲୁବଣାଦର ରେ । କାନ୍ତ ମୁଁ ପଡ଼ିଲା । କନକରେଖ ରେ କୋ ପଞ୍ଚଶର ଅର୍ଥ ଗ୍ରନ୍ଥ । ୧ । ଶରବ ବେଳେ ଗମନ ଶଦେଶକୁ ମୁହିଁ । ନ କରି ଅନାଇଥିଲୁ ବରଗଡା ହୋଇ । କଳ ବଣୀରେ । ନିଶ୍ଚିତନେ ମାଲ । କରିଥିଲୁ ମଣ୍ଡି ଦେଖୁଥିଲ କି ରୁଚିର ।୨। କଣ୍ଠ ତଦଗଦରୁ ଶରୋଧ ଥିଲ ଭାଷା । ହୋଇଭରେ ଫୁଲୁଥିଲ ଶିଳଫୁଲନାଶା । କେଳଦାଶୀ ଦଇ । କମଳ ବଦନ । କେମନ୍ତେ ଦଣ୍ଡଳନ୍ତି ହୋଇ ଅପମନ । ୩ । କଲ ଗନ୍ଧ ପାଟେଙ୍କି ପଦଣ୍ଡ ଦଶ ପାଏ । କନ୍ଧଲ ଉଦ୍ଧ ନେଲିଣି ଦେଖି ମୋତେ ପ୍ରିୟ । ବେ-କାଳେଇ ନେଇ । କାଠୋର ମୋ ହୃଦ । କପାଳ ନ ଟଳ ପାଠି ସନ୍ଧିଳ ଚଟକ୍ଷେତ । ୪ । ନାନ୍ଦିବାଣେ ଚରାନ୍ଧବ ନେଇ ଶୋଣିତ ଧନ । କଷ୍ଟ ମନ୍ତ୍ରି ବନ୍ଧଅଛୁ ପ୍ରାଣ ଏ ଜୀବନ । କୃଷ୍ଣନାମ୍ନ ରେ । ଜାଣି ନାହିଁ ପାଇ । କବେ ଲମ୍ବରନ୍ଦ ଭଞ୍ଜ ସ୍ନେହାଧୀନ ହେଉ । ୫ ।

—O—

ରାଗ—କାମୋଦୀ , ତାଳ—ସରମାନ

ଖେଦୁଁ ମଣିମ ସନ୍ନମା ପୁଗ ନମନ ରଜନୀ ଅଦ୍ଭୁତ । ଚେଳ କୁସୁମ-କୋଦଣ୍ଡ-ଦଣ୍ଡକୁ-କୋମଳପିଣ୍ଡ ସଦ ନାକ । ୧

ଖସି ଖସି ନେତ୍ରନୀର ତିନ୍ତୁଥିବ ପୟୋଧର-ପର ବାସ । ଖେଳ-
ମୋହନୀ ମୋ କ୍ଷୀଣ ଦେହ ପୋଡ଼ ଯାଉ କ ନା ପରବାସ ।୨।
ଖଣ୍ଡିବେ ଏ ଦୁଃଖ ଦର ଦେଖିବ ଶ୍ରୀମୁଖ ତା'ର ଆଉ ପରି ।
ଖଞ୍ଜନନେତ୍ରୀକି ସତେ ବସାଇ ମୋ ଅଙ୍କରତେ ଆଉଯାଇ ।୩।
ଖୋଜିଲେ ତା ସରି କରି ନ ଦେଖିବ ଆଉ ନାରୀ ଜଗତରେ ।
ଖେଳାକାଳେ ରସବନ୍ତୀ ମୋହଇ ମୋହର ମତି ଯେ ଗତରେ ॥
କ୍ଷଣେହେଁ ଅନ୍ତର ମନୁ ନୋହିବାର ସେ ସ୍ମୃତେନୁ ମୋ ନଯାନା ।
କ୍ଷିତରେ କ ସୁଖ ଥାଇ ଉପଇନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ କହେ ଧର୍ମ ହନା ।୪।

—o—

ରାଗ—ସିନ୍ଧୁ ଦେଶାକ୍ଷ, ତାଳ—ଝମ୍ପପଟ

ଗଜଗତି ଅତି ସୁରତେ ମତି ଦେଲେ ପିନ୍ଧିଲୁ ମୋ ପ୍ରାଣ ।
ଗୁଣବତି ଏଣୀଦୃଶି ବେଣୀ କରିଥିଲୁ ଯେ ଚିକ୍କଣ କେଶ ରେ ।
ଗୋସ୍ୱା । ଗୁରୁଜ୍ୟୋତି ମୋତି ନାସେ । ଦେ୍ ଦେଇ ଶର
ନିବଦ୍ଧେ ମାଣିକ କାଞ୍ଚି ଖଞ୍ଜି ମଧ୍ୟଦେଶେ ରେ । ୧ । ଗଞ୍ଜଇ
ଯେ କଞ୍ଜ ଖଞ୍ଜଘଟପୁଞ୍ଜ ସେ ନେତ୍ରେ ଅଞ୍ଜନରଞ୍ଜି । ଗିରିଜାପତି-
ରିପୁପାଶ ଶ୍ରବଣ ସଙ୍କେ ଥିଲ ସେ ଲଜ୍ଜ ରେ । ଗୋସ୍ୱା । ଗନ୍ଧ
ଶ୍ୟାମଳତ ହୋଇ । ଘାଟେଙ୍ଗପୁବରାଜି ଭୂଷା ଥିବ [illegible] ଧାଏ
ସେଠାରେ ପକାଇ । ୨ । ଗୁଣ ଗୁଣି ମୁହିଁ ଜାଣି ରମଣୀଙ୍କ
ବୋଇଲ କି ଭାଗ୍ୟ ଥିଲା । ଦୃଗତେ ଶଗୃହ୍ନଥାଇ ମାଗିବାକୁ
ଯାହା ସେ କରୁଣା ହେଲା ରେ । ଗୋସ୍ୱା । ଚେତି ଜାଣି ମୋର
ଭୁଜ । ଗେହ୍ଲାଇଲା ହୋଇ ମଧୁରେ ବୋଇଲୁ କି ବୋଲୁଛ
ଜାଣେ ନାହିଁ । ୩ । ଗଳିଲା ମୋ ଦମ୍ଭ ବଳିଲା ମାନସ ପଞ୍ଚଶରେ
ହୋଇ ଦୁଃଖୀ । ଗାଢ଼ ଉତ୍ସୁରଗେ ବସି ବସାଇଲ କୋଳେ
ସମ୍ମୁଖେ ସୁମୁଖି ରେ । ଗୋସ୍ୱା । ଗତି ଚୋହଠାରୁ ଜାଇ ।
ଗୋଳ କରି ଓଷ୍ଠ ଚୁମ୍ବ ଦେଲ ସ୍ୱାଦେ ପୁଣି ନ ଦେଇ ଲଜ୍ଜିତା ।୪।

ଟଳାଇଲ କର ବସନେ ଉରଜ ଲୋଭେ ଦେଲୁ ତାହା ଫିଙ୍ଗି । ଗଣ୍ଡ ଦଂଶିଲେ ଦନ୍ତାଂକ ମଲି ଇଷି ରଖ ବୋଲି କଲୁ ଭର୍ତ୍ସି ରେ । ଗୋପୀ । ଗୁଣୁଛୁ କିରତେ ତାହା । ଗୀତେ କହେ ଉପଇନ୍ଦ୍ର ମଙ୍ଗରାଜ ସେ ଧନ ତଳ ସଂପ୍ରାପ୍ତା ରେ ୫ ।

—୦—

ରାଗ—ଧନାଶ୍ରୀ, ପଡ଼ତାଳ

ଘନକେଶି ତୋ କେଳିବାତୁଡ଼ା ଛବି । ଘଷ ଜଳ ନେଷେ ମୁଁ କସ କରିବି । ୧ । ଘନସ୍ତନୁ ଲଭିଥାଇ ପଷାବର୍ଣ୍ଣା । ଧୂମ-ବର୍ଣ୍ଣ ଦୃଶ୍ୟଥାଉ ଚଳଚଳ । ୨ । ଘନବନ୍ଧ ନୀବି ପଡ଼ିଥାଇ ଖସି । ଘେନି କରେ ତାହା ଦେଉଥାଉ ଖୋସି । ୩ । ଘର୍ମେ ପଣିଥାଇ ତନୁ ହେମଆଭ୍ର । ଘନସାର ଠା ଠା ହୋଇ ଶୋଭ୍ର । ୪ । ଘଟଣ ତରମେ ଲେଟିଥାଇ କେଶ । ଘୋଷି କହେ ଉପଇନ୍ଦ୍ର ସେନ୍ଧ ବେଶ । ୫ ।

—୦—

ରାଗ—କନଡ଼ା, ଆଠତାଳୀ

ନଗନା ଯୁବତୀ ମଧୁସମୟରେ ବଧୂକରଣେ ବଟନ ବସି । ନାଗବଲ୍ଲୀ ଭୁଞ୍ଜି ସାର ସୁକେଶୀ । ନୀରେ ଧୋଇଁ ମୁଖ ପୋଛୁବା ସମୟେ ଧଇଲ ବାସ ଆଣ୍ଟାପି ସେ । ନାଗର । ନାଗରତନ ଚିତ୍ତ କଣ୍ଠ ଲମ୍ବି । ନଷ୍ଟେ ଚନ୍ଦନ ବୋଲି ଜାଣି ସଖୀ । ନାହିଁ ନାହିଁ କରି ଫେଡ଼ିଲା କେଳକୁ ରଙ୍ଗେ ଅଙ୍ଗେ ମିଶି ଯାଇ ସେ । ୧ । ନଧୁବନ କଲି ଆରମ୍ଭ ମୁଁ ଧନ ବସନ ଝଙ୍ଗ ଭିନ୍ନ କରି । ନାହିଁ ନାହିଁ ଭଷ ଥିଲା ସୁନ୍ଦରୀ । ନୟନ ଦୁଇ ଯେ ଲଜରେ ବୁଜିଲେ ମରଇଁ ତାହା ସୁନ୍ଦରୀ ରେ । ନାଗରି । ନାକବସଣୀକ ଏତେ ବଚନ । ନ ଶୋଭଇ ମୁଁ କହିଲି ବଦନ । ନାଗେନ୍ଦ୍ରକ ସଙ୍ଗେ ଲଜ ଦୂର କହିଲଣି କାହିଁକି ବୁଜ ଲୋଚନ ରେ । ୨

ମା-ଫୁଲ

ରଣ ହୋଇଲୁ କପୋଳ ମୁଁ ତନ୍ୱି ଦଶନରେ ଚୁମ୍ବନ । ନଖ ଲାଗି
ହୋଇଲା ଲଞ୍ଛନ କମ୍ପନ । ମାନ ଲେଉଟ ସେବାଫଳ ସଫଳ ହେଲା
ମୋର ସେହି ବନ ରେ । ନାଗର । ମରନ୍ଧ୍ରମୁଖୀ କୁଚ ଜଘନ ।
ନିରେଖିଲା ଦଶୁଥିବ ଶୋଭନ । ନାକର ଏ କ୍ଷେତେ ଯାହା ମନ
ରସେ କ ହେବ ସ୍ୱର୍ଗଭୁବନ ରେ । ୩ । ନେତ୍ରପିନ୍ଧୁଲା ଲୀଳା
ଶେଷ କାଳରେ ସେହି ବକ୍ଷେ ବନ୍ଧସଂପୋଗେ । ନେଇ କୋଳେ
ଧଇଲ ଅନୁରାଗେ । ନିପୁଣ ଯେ ତାର ମକାଇଲ ମୋର ବାସ
ବଶ ବୋଲି ଅଙ୍ଗ ରେ । ନାଗର । ନ ଦଶିଲ ଉପାୟ ବଦଳ
ଗୁଣ । ନିଧି ପ୍ରକ୍ଷମା କରେ ଧରି ଶାଢ଼ୀ । ନିଜ ଯେହ୍ନେ ବେଢ଼ା-
ଇବା ଚରଣର ଶୁଭୁଷା ମୋ ମନେ ପଡ଼ ରେ । ୪ । କଣ୍ଠକୁ
ଆସି ପ୍ରେମଲକସାରେ ଅଞ୍ଜଳୁ ପିଠାଇ ଚନ୍ଦନ । ନିଶାକରହାସୀ
କଲୁ ଲେପନ । ନରକେ ନହିଁ ତା ପର ରସିକା ପ୍ରୀତରେ
ନେବାକୁ ମନ ରେ । ନାଗର । ନତ ହୋଇଣ ମୁଁ ତାକୁ
ବୋଇଲି । ନ ଦେଖାଇବା ଦରବ ପାଇଲ । ନଟନୁନଦେ
ଜଗଇନ୍ଦ୍ର କହଇ ଏହେ ଖେଳା ଉପାଇଲା ରେ । ନାଗର । ୫ ।

—*—

ରାଗ—ବଙ୍ଗଳାଶ୍ରୀ, ତାଳ—ଝିଂପୁଟ

ଚଳାଇଲେ ଜାନୁଂ କରେ କଉଁକ କି ଘଟବ ଚମକ ପଡ଼ୁ
ଚଟୁକନାସା ଖେଳାଇଲୁ କରି ଯେ ଚନ୍ଦ୍ରମାବଦନ ମୋଡ଼ୁ । ୧ ।
ଚନ୍ଦନ ଲେପି ତୋ ହୃଦୟଦେଶରେ ତନ୍ୱି ତୁ ବସନ ଫେଡ଼ୁ ।
ଚଞ୍ଚଳ ଆକ୍ଷି ଖୋଲ ଇଲୁ କରି ଯେ ଉର ଉରଜ ଯୋଡ଼ୁ । ୨ ।
ଚୁମ୍ବନମାରେ ଚନ୍ଦ୍ରକଉଣେ ଅମ୍ବୁଲ ହରିରେ ଲାଜରେ ବୁଡ଼ୁ ।
ଶୁଭୁଷା ଏତେ ତୁ ହୁରତେ ମୋ ନେତ୍ର ପଦ୍ମକର ଛେଳ
ଛେଡ଼ୁ । ୩ । ଚମ୍ପା ଗୋରୀ ରତି ରଚିଲେ ମୁଁ ସହି କଠିନ
ଉପୁରେ ରହୁ । ସ୍ମରି ଅନ୍ତରେ ଅଧର ମୋ ତନୁରେ ଉଦାବାସ

ପ୍ରାପ୍ତ କରୁ । ୪ । କେତେ ପିଶୁନବ୍ୟା ନ ଥାଇ ତୋହର ଲଗେ ମୋ ପ୍ରାଣ ନ ରହୁ । ଚିନ୍ତା କହେ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଦେଶରାଜ ସଦେଶ ପୂର୍ଣ୍ଣାର୍ଥ ହୋଉ । ୫ ।

—*—

ରାଗ—କରୁଣାଶ୍ରୀ

ଘୁମୁରେ ମୁଁ ଥିଲି ଯେବେ ଦେଖି ଫୁଲଭୁଙ୍ଗ । ଛଳିଲୁ ଏରୂପେ ତୁମ୍ଭ ପୁରୁଷଙ୍କ ରଙ୍ଗ ହିମନ୍ତ୍ରନା ରେ । ୧ । ଛନ୍ଦେ ଯେବେ କରିଥାଇଁ ମୋ ମୁଖ ସରସ । ଲୁଚାଇ ସେ କହୁଥାଉ ନାହିଁ କିଛି ଦୋଷ । ଷିତମନ୍ତ୍ରନାରେ । ୨ । ହଠାକାଷେ ବ୍ୟାଜେ ଯେବେ ଥିଲି ନିଦ୍ରା ଯାଇ । ଚୁଆସିଂହମଧ୍ୟା । ଚୁମ୍ବ ଦେଲୁ ଗଣ୍ଡେ ନେଇ । ଷିତମନ୍ତ୍ରନାରେ । ୩ । ଛଳିଲ ସେହି ସମୟେ ତୋ ଗଳାରେ ପାଣି । ଛଳିଲୁ ଏଥିକି ଏତେ ଦମ୍ଭ ହେଲା ଜାଣି । ଷିତମନ୍ତ୍ରନାରେ । ୪ । ଗୁଡ଼ି ତୁ ଆସନ ଉଚ୍ଚ ହେଉ ଦେଖି ମୋତେ । ଛନ୍ଦେ ଉପେନ୍ଦ୍ର ରସ ମୂର୍ତ୍ତି କେମନ୍ତେ । ଷିତ-ମନ୍ତ୍ରନା ରେ । ୫ ।

ରାଗ—ବଙ୍ଗଳାଶ୍ରୀ, ତାଳ—ତ୍ରିପୁଟା

କିଣିଲ ହେତେ ଭାବେ ରତି ଯୁବତୀ ନଟେନ୍ଦ୍ର ଆଜ କାହିଁକି । ଜୀବ ଥିବାଯାଏ ପିଣ୍ଡେ ନାଟକେ ଦଣ୍ଡେ ନେ ଛୁଇବ ମୂର୍ତ୍ତି । ୧ । ଯେବେ ମାଗଇ ମୁଁ ବିପରୀତ ରତି ହସି ସ୍ୱପ୍ନ ନରୋତ୍ତମ । ଜାଣଇ କେ ତାହା କରି ସିନା ଜାଳ ସଜନୀମାନଙ୍କୁ ପୃଚ୍ଛି । ୨ । ମୋ ନିଜ ଉପରେ ବସାଇଲେ ତୋଷିକି ତଳେ ବସୁଥାଇ ଖସି । ଜଳଜପାଦକୁ କର ବଢ଼ାଇଲେ ଲେଖି ଅଙ୍ଗେ ଯାଇ ମିଶି । ୩ । ଜାଣିବାରେ ମୋର ମୋ ଆଖିକୁ ପିଠି କରି ଯେବେ ଶୋଇନାହିଁ । ଜୀବନ ଧନର ଏ ଗୁଣ ସୁମରି ପୁଣି ଥାଉ ଅଛି ରହି ।

ଜବାଧରୁ ତାର ମଧୁ ପିଉଥିଲେ ଅମୃତ ପାନନ୍ତି ଘୃଣ । ଜପି କାମେ କ୍ଷୀଣ ପ୍ରିୟାଭାବ କହେ ଉପେନ୍ଦ୍ର ରସସାର । ୬ ।

—*—

ରାଗ—ଭଟିଆରୀ, ତାଳ—ପହପଠ

ଝଳ ଗୋଷ୍ଠ ହେଲେ ଉଠେ ଜଣା । ଝଟକୁ ଥାଇ ନାସାରେ ଗୁଣା । ଝାଳକାରେ ମୁକ୍ତ ଚଢ଼ ବେଣୀ ନାଚେ ସର୍ପ ସେ ମୋ ବୁଦ୍ଧି ହୁଅଇ ବଣା । ୧ । ଝାଳ ଶ୍ରୀଚନ୍ଦ୍ର ଗଳ ଅନ୍ତ । ଝୀନବାସ ଯାଇଥାଇ ତନ୍ତ୍ର । ସେ ଚକ୍ଷୁ ପାଶ ସମ ଶ୍ରବଣରେ ଛାଟନ୍ତି ଚପଳ ଚୋହଲନ୍ତି । ୨ । ଝଳ ଲଲାଟେ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱପୁଣ୍ଡ୍ର ଭଜ । ଝିଲମିଲ ମଳୟଜ ରଚଜ । ଝଲକ ଭାଲ ସେ ଚଉଷ ମାନସ ଭେଦନେ ଏବେ ଚଇଲ ଭାବ । ୩ । ଝମକ ନୂପୁର ଧ୍ୱନି ଛନ୍ଦି ଝୁଣ୍ଟିଆ ଶବଦ ନବର୍ତ୍ତଇ । ଝାଉଁଚେଟି-କଟି ଚମକାଇବାରେ କ୍ଷୁଦ୍ର ଘଣ୍ଟିନାଦ ପ୍ରକଟଇ । ୪ । ଝଲକାବଳୀ ଝଟକୁଥାଇ । ଝିମିଟେ ମନୁ ଷଟପଦ ନୋହି । ଝଟିତି ଏବେ ସେହି ହେବ ସୁନ୍ଦର ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ସାର କହି । ୫ ।

—*—

ରାଗ—କେଦାର କାମୋଦ, ତାଳ—ଚମ୍ପଟେ

ନଶୀ ଅଳପ ଅଛୁ ଦେଖିବାକୁ ଶେଷ । ନାଗସ୍ୱାମିଣି ହନେ ଘୁଞ୍ଚ, ମୋ ପାଶ ଯେ । ନରେଖି ସେହିକାଳ ମୁଖ ଶୋଭନ, ନଚନୁହଣ ହୋଇ ବୋଇଲ ଧନ ରେ । ୧ । ନରସ ଭଜ ଲେଖେ ଶ୍ରୀମୁଖ ତୋର । ନନ୍ଦ ଅଛି ନଳିନ ରଜନୀକର ଯେ ନିଷ୍ଠେ ଜାଣିଲ ଯାହା ଉପମା କର । ନୁହଇ ତୋ-ମୁଖକୁ ଚନ୍ଦ୍ରମ ସର ଯେ । ୨ । ନାଗରବଚନ ଶୁଣି ଏସନ ବାଣୀ । ନବେଷ୍ଟିଲ ଅର୍ଦ୍ଧେ ଶବ୍ଦକେ ଅଣି ଯେ । ନବୃଇ ଭ୍ରୂଯୁଗ ଚଳଚ ହସି ନେତ୍ର ଢାଳିଲ କଭଙ୍ଗେରେ ସୁକେଶୀ ରେ । ନ ରହିଲ ମୋ ଦମ୍ଭ

ଧରିଣ ବାସ । ନେଇଣ କୋଳେ ବସାଇଲ ଗାବେଶ ଯେ ।
ନାହିଁ ବଚନ ଯୋଗ କର ମୁଖରେ । ନିବର୍ତ୍ତରେ ଧାଇଲୁ ମାତକ
କରେ ଯେ । ୪ । ମାରଦକେଶୀ ମୁଁ ଯେ ବନସ୍ତୁ ଘଷି ।
ନାନାବିଳାସେ ପ୍ରହାଇଲି ସେ ନଶୀ ଯେ । ନ ପାଇ ମନ୍ଦ ଲବେ
ସେ ଭାବ ସମ୍ବ । ନ ଗଲ ଗାବ ଉପଚନ୍ଦ୍ର କହଇ ଯେ । ୫ ।

ରାଗ—ପରଜ । ଆଡ଼ତାଳ

କେନ୍ଦ୍ର ଜନ୍ମଦ ମୋର ଏତେ କରି । ଠିକଏ ହୃଦୟୁ ଉପର
ବନ୍ଦ ଯେ ଶେଷେ ନ ଶୁଆଲ ତୋତେ ରେ । ୧ । ଟଦ ଟଦ
ବମ୍ବାଧର୍ତ୍ତ ରେ । ଠାକୁରଙ୍କ ପ୍ରେମ ସୁଧାପାନ କଲେ କମାଉ
ଉରଜ ଉତ୍ତ୍ର ଯେ । ୨ । ଠାଣେ ମାବକ ଧଇଲେ ରେ । ଠଳପତ୍ତୁ
ରସାଳସେ ଚେ । ଉରକୁ ଚାହିଁ ନାହିଁ ବୋଲି ଗେଲେ ରେ ।୩ ।
ଠାକ ବସିଥାଇଁ ମୁହିଁ ରେ । କେନ୍ଦ୍ର ଆଶା ବଢ଼ାଷ୍ଟନ ପାଶେ
ବାସ ପିଙ୍ଗା ଦେଖିବାର ପାଇଁ ରେ । ୪ । ଟୋପେ ପକାଉଛୁ
ମାରୁ ରେ । ଠାବ ନୋହେ ଭଞ୍ଜ ଉପେନ୍ଦ୍ର କହେ ପାଶଲେ
ଏଥୁଁ ଉଦ୍ଧରୁ ରେ । ୫ ।

ରାଗ—କେଦାର । ତାଳ ଖଡ଼ପଟ

ଠଣମୁଖ ଦେଖୁଥିଲୁ ଦର୍ପନ ଆଦରଣେ । ଠିଆ ମୁଁ
ହୋଇଲି ଯାଇ ସୁନ୍ଦରି ତୋର ପଛ ପାଶେ ରେ । ସୁନ୍ଦରି । ୧ ।
ଠକବଚନ । ନ ଦେଖିବ ମୋର ପ୍ରତିବିମ୍ବ । ଠାଠିକ କରି ବନ୍ଧିଲୁ
ଚତୁରି ଦର୍ପଣେ ତୁ ଚୁମ୍ବରେ । ଚତୁରି ॥ ଠାବ କରି ତୋର ଚାରୁ
ମୁହିଁ ଅଛ ଖଟରେ । ଠିକେ କରଧରି ନେଲି ରସିକା ସୁଧା ଲେପ-
ସୁରେ ରେ । ରସିକା ।୩। ଠଳସ୍ତନ । ମତ୍ତେ ହସାଇଲ୍ କାମେ
ରଣେ । ଠକେଶି କରି ଏବେ ଗାବେନ ରହିଛୁ ମୁଁ ଏଣେ ରେ ।
ଜୀବନ ୪। ଠାକୁଥାଉ କ ଭଙ୍ଗୀରେ ପରଶମିଳଣି । ଠାକୁର ଅଟୁ
ତୁ ମେର ନାଗରେ ମଙ୍ଗଳଜ ଭଣି ରେ । ନାଗରି । ୫ ।

ରାଗ—ଭୂପକାମୋଦୀ

ଡାଳିମ୍ବଦଶନା ମିଛେ ରୁଷିଥିଲେ କି ହୋଏ ହୃଦୟ । ଝରା ଭିତରେ କାନ୍ତଙ୍କ କୋପ ବୋଲି ଲେଖଇ ବନସ୍ଥ ।୧। ଡମ୍ବରୁମଧାରି କିଣା ଜନଠାରେ କରୁଣାକ ଥିଲି । ଉଦକନକ-ବରନା ଚିତ୍ତ ଏବେ କେମନ୍ତ ହୋଇଲା ।୨। ଉଙ୍ଗର କାମବଶିମୁଖେ ବେଇ ଏଥୁଁ କି କାରଣ । ଡେବେଟି ଆଶ ଥିଲେ ଦୋଷ ପକାଅ କରକେ କହଣ ।୩। ଡେ:ନାଇଲୁ ମାନ ଏ ଚନନ୍ତମାନ ପଡ଼ିଣ ଝୁଂଟେନ୍ତି । ଡାକନେଇ କେଳପୁରେ କେତେ କ୍ୱବେ ଦେଲୁଁଟି ସୁରତ ।୪। ଡୋ:ନାପିଚୁଳା ଲପନ ଦେଖିବା ତୋ ହୋଇଲା ସ୍ୱପନ । ଉକା ହେଲା ଉପଇନ୍ଦ୍ର କହେ ଲୁଣ୍ଠ ଫାଟି ଯା ବଦନ ।୫।

—*—

ରାଗ—କାଫି । ତାଳ ଝୁଲା

ତଳ ଅଳସେ ଢଳେ ଥିଲୁ ରେ ଶୋଇ । ଢ଼ାଳ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ଅପସରକୁ ରେ ମୁଁ ଯେ ମିଳଲି ଯାଇଁ ।୧। ତମକାମ ଉଛନେ ଫେଡ଼ନ୍ତେ ନୀବ । ତଳପଡ଼ଲି ହୋଇ ଉରକୁ ରେ ବୋଇଲୁ ନ ପାରିବ ।୨। ତେ'କନ୍ତେ ଓଷ୍ଠ ସୁଧା ଭଙ୍ଗ ସୁମୁଖୀ । ତାଙ୍କି ଫେଡ଼ିବା ନେତ୍ର ଗୃହ୍ମୁଖ ରେ ମର୍ମେ ରହିଛି ଲାଗି ।୩। ତାଳେ ରତି ଆରମ୍ଭ ବେଳେ ହେମାଙ୍ଗି । ତଳନ ଜାନୁମୂଳେ ଜାକିଲୁରେ ବୋଇଲ ଏ କି ଭଙ୍ଗୀ ।୪। ତମାଳ ନୋହେ ସେକ୍ସ ସ୍ୱବ ଚନ୍ଦ୍ରଇ । ନକ୍ଷା ବଜନ ମାର ସାରୁନ୍ତି ରେ ଉପଇନ୍ଦ୍ର କହଇ ।୫।

ରାଗ—ତୋଡ଼ି । ଆଡ଼ତାଳୀ

ଝତ ଗୁଣବନ୍ତି ଭୁଞ୍ଜି ରେ । ଅଙ୍ଗ ଚନ୍ଦ୍ରେଥିଲେ ରତିଶ୍ରମ ଜଳେ ବାତାପୂଳ ଦେଇ ଫେଞ୍ଚେ ରେ । ଆରେ ଅମ୍ବୁଜମୁଖୀ । ଅଞ୍ଜଳେ

ବନ୍ଧୁ ହୋଇ ସୁନୀତିରେ । ଅହା କେମନ୍ତେ ମୁର୍ଚ୍ଛିତ ସଖି ରେ ।୧।
ଅମୂଲ୍ୟ ପଦ୍ମ ବନ୍ଧେ ସ୍ଥିରେ । ଆଖି ନ ଫେଡ଼ ମୋ ମୁଖକୁ
ଚାହିଁବା ପାଏ ପ୍ରଭାତକୁ ଉଠି ରେ । ଅରେ ଅଳିକଭ୍ରୂ । ଆଖି
ମାର ଅଂଶୁ ନେତ୍ରଭୃଙ୍ଗ ରେ ଆସି ମୋ ମୁଖ ଧଇଛ କରୁ ରେ ।୨।
ଆଗତ ପଥକୁ ଚାହିଁ ଥିଲେ । ଆସି ପୁରଦ୍ୱାରେ ଜଗ ହୋଇ ଥାଉ
ପାଦଛାଡ଼ି ନେବାର ପାଇଁ ରେ । ଆରେ ଅବନଶିଶ । ଆସ ନାହିଁ
ଥାଉ ନର୍ତ୍ତା କଣ ରେ । ଅମ୍ଭ ଭର ଚାଣେ ଖୋଇ ଘେରେ ରେ ।୩।
ଅଣୁଏ ମୁଖ ମଳନରେ । ଅବା ଦେଖିଲେ ଆଳୀଙ୍କ ପାଶେ ଯାଇଁ
କରୁଥିଲ ନିବେଦନ ରେ । ଆରେ ଅଙ୍ଗନାବର । ଅପରାଧ
କରୁ ନାହିଁ ମୋର ରେ । ଆଜ ସୁସ୍ମୃତ ଵରସନ୍ଧ ରେ ।୪।
ଆସୁ ମୋ କଣ୍ଠକୁ ପୁଣି ରେ । ଅଏ ପ୍ରିୟେ ବୋଲ ଜାଣି ମୁଁ
ଡାକିଲେ ପାଦ ଧରୁ ସେହିକ୍ଷଣି ରେ । ଅରେ ଅଳପ ହସୁ ।
ଆଜ ନ ବୋଲିବ ବୋଲି ଭାଷୁ ରେ । ଉପେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରାଣ ଜୀବ
ଧ୍ୱଂସୁ ରେ । ୫ ।

ରାଗ—ତୋଡ଼ୀ ପରଜ । ତାଳ—ଠମ୍ପମଠ

ତୋ ଠାପୁରେ ଏକା ହୋଇ ରେ । ତରୁଣି ବନ କୁସୁମ
ଭୃଙ୍ଗ ଚଙ୍କ ଚାହିଁ ନେଉଥିଲୁ ଟେମ ସ୍ଥାନେ । ଲପି ମୋହନା ।
ଚାହିଁ ହୋଇଥିଲୁ ତନମନା ରେ । ଚାପିଥିଲି ମନମଥ ପିଡା ରେ
।୧। ତୋ ପୁଦମାଳ ସୁକେଶିରେ । ଭୁ ଯେ ନାକେଶିଥିଲୁ
ହାରବନ୍ଧରେ ତନୁ ବାନ୍ଧିଥିଲ ଖପିଲେ । ତପଦଙ୍ଗିନ । ତାହା
ଜାଣି ନ ଥିଲୁ ତରୁଣିରେ ।--ନହିଁ-କଣ ଦେଲେ ନେଇ ବେନି
ରେ ।୨। ତରଙ୍ଗରେ ପଛୁ ଯାଇ ରେ । ତଟମାସୁଗୋଖ
ସଧୀରେ କରଜ କ୍ଷତ ବହିଲି ମୁଁ ଚାହିଁରେ । ଭୃଙ୍ଗ ଉରଜା ।
ତନୁ ଚମକାଇ ଯାଇ ଲଜ୍ଜାରେ । ତା ଯୋଡ଼ାଇ ବୋଇଲୁ ଯାଞ୍ଚ

ଯା ରେ । ୩ । ତେତିକବେଳେ ପୁଣି ମୂର୍ଚ୍ଛିରେ । ଚରଣ-
କମଳ ତୋ ସ୍ମରୁଥିବି କ କର ମକାବଳି ନେଲ ରେ । ଚନ୍ଦ୍ର-
ଛଦନ । ତୋଷେ ମୋ ତ ଆଲିଙ୍ଗନ ଦିଅ ରେ । ବିଲେକରେ
ଭୂ ଏକ ଲଭୁଛି ରେ । ୪ । ଶୁଣି ଏମନ୍ତ ବାଣୀ ଏତେ ରେ । ଚମ୍ପକ
ଲୋଚନ କର୍ପୂର ମନ ଭାବ ମାନ କଲେ ସେତେ ରେ । ତାପ
ହରିଣୀ । ଖେଳେ ନ ମୁର୍ଚ୍ଛି ସେ ଗୁଣ ଶୁଣି ରେ । ସଖି ନାହିଁ
ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଣି ରେ । ୫ ।

ରାଗ—ଶଙ୍କରାଭରଣ—ଆଠତାଳୀ

ଥୋପି ମଣ୍ଡି ଥାଇ ନଙ୍କ ଅଧର ସୁନ୍ଦର । ଥାଇ ପୁଣି
ଚନ୍ଦ୍ରକେ ମଧୁରସ କର । ଥିଲା ମଣ୍ଡଳ ମଣ୍ଡନା । ଥିର ରଖୁ ଆନ
ନୋଳିଆ ନେତ୍ର ରସଭଜା । ୧ । ଥାଉଁ ଥାଉଁ ଏତେ ଦ୍ରବ୍ୟ
ଅମୃତର ମାର । ଥିବାକ କି ଦିନେ ସୁ । କରନ୍ତ ଅହାର ।
ଥରେ ମାଙ୍କୁ ନିଦ ଥାଇ । ପାଶୁ ରେ ଲବ ଲଘୁ ଉପୁଜଇ ନାହିଁ
। ୨ । ଥିଲା ଥିଲେ ମନେ ମନେ ରଜମା ଦିବସ । ଥିଲ ସୁନା
ଚରଣେ ଦୁଅଇ ଏକ କ୍ଲେଶ । ଥିବ ଶ୍ରୀ ମନେ କ ରହୁ । ଥବର-
ଲୁଚସ୍ତା ସୁନ୍ଦରୀ ମନ୍ତ୍ରଣା । ୩ । ଥରୁଥାଉ ମଦନ ହେଲେ
ମୋ ଭୋଳେ ବସି । ଥରେ ଥରେ ଲିଭୁଥାଉ ଆଶ୍ବାସି ଆଶ୍ବାସି ।
ଥାପି ଥାଉ ଉଦ୍ଧ ପଦେ । ଥପୁ କୋଳ୍ପ ମଲି ଲୁଷି ଘଷି ପଦେ
ପଦେ । ୪ । ଥୋଇଥିଲ ଲବ୍ଧ ଜାଙ୍କୁ ଏ ଦୁଃସହ ଦଶା । ଥିବ
ଏଦେଶରେ ତୋହ ବନ୍ଧୁ କେବ ଜଣା । ଥିରଗତ ହଂସ ଜଣି ।
ଥରେ ଦେଖିବ କ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ଭଣି । ୫ ।

—*—

ରାଗ—ଅହାରୀ—ଏକତାଳୀ

ଦନେ ଦନେ ସୁଦନ୍ତ । ଦେଖ ଯେଉଁ ସୁରତ ଦବପୁରେ
ଜାଣିବାକୁ ନାହିଁ ଯୁବତୀ । ୧ । ଦନ୍ତପଙ୍କ୍ତିମଣ । ଦେଇ

ଜରଜେ କର । ତରହସ ବାଳା ଥାଇ ନୟରେ ତୋର ।୨।
ଦବ୍ୟ ବନ୍ଧରେ ରଙ୍ଗ । ଦନ୍ତ ଚୁଚୁକ ସଙ୍ଗ । ଦେଲେ ରସନା
ବୁଲଇ ମୋଡ଼ ଯେ ଅଙ୍ଗ ।୩। ଦସ୍ତାନଧାନ ମୂର୍ତ୍ତି । ଦୃଢେ
ଗଳା ଧରଇଁ । ଦ୍ରବୀଭୂତ ହେଜ କର୍ଣ୍ଣ ଫୁଙ୍କିଲେ ଛୁଟି ।୪।
ଦାତା ରତେ ତୋ ସତ । ଦେଖୁନାହିଁ ସୁନ୍ଦର । ଦେବା ରସ
ମଙ୍ଗଳ ଦମ୍ଭ କରୁଛି ।୫।

ରଗ—କାଫି ମୁଖାରୀ । ତାଳ—ଏକତାଳି

ଧ ଣୀ ଶ୍ରେଣୀ ବନ୍ଦେ ମୁଁ ସୁରତ ଅନ୍ତରେ ଧୋଇ ହରସ
ରେ । ଧବଳ ସଧାନେ ସତନେ ବସାଇ ବହିଲ ହରସ
ବେଶ ରେ । ଆରେ ଧନରେ । ଧନ ତୋ ପୀତ ବସନ ରେ ।
ଧୂମ୍ରଧ୍ୱଂସି ମସି କରି ମୃଗମଦ ଲେଖିଲି ଚିହ୍ନକମାନ ରେ ।୧।
ଧୋଇଧୋଇ ଯାଉଥିଲୁ ତୋ ସିନ୍ଦୂର ବିନ୍ଦୁ ଊର୍ଦ୍ଧ ଭାଲପତ୍ର ରେ ।
ଧୀରେ ଶବ୍ଦକ ଦେଇ ତାହା ରଚିବା ବେଳକୁ କି ଗନ୍ଧ କଳ୍ପୁର ।
ଆରେ ଧନ ରେ । ଧଇର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଲା ଭନ୍ଦ ରେ । ଧୂପିତ ଯେ
ଗନ୍ଧେ ଫିଟିଲା କବରୀ କୁସୁମେ କଲି ମଣ୍ଡନ ରେ ।୨। ଧ୍ୱନି
କରି ବୋଲି ନବଜାଳରେ କଡ଼ି ଯେ ଥିଲୁ ନୂପୁର ରେ ।
ଧରିବାକୁ ପଦ କରି ବଢ଼ାଇଲି ଟଙ୍କି ବାଟେ ଚଉଧର ରେ ।
ଆରେ ଧନ ରେ ॥ ଧନ୍ୟ ହସିଲୁ ବଚନ ରେ । ଧନ କହି କରି
ପାଦ ଧରିବାର କାହିଁ ଶିଖିଲୁ ଏମାନ ରେ ।୩। ଧୂର୍ଜଟିମୋହିନୀ
ଶୁଣି ମୁଁ ବୋଇଲି ମୁଁ ପରି କେ। ହରିଜନ ରେ । ଧୀର ଚର୍ଚ୍ଚିକା
କହିଲୁ ଏହି ସ୍ନେହ ଥିବ ନିକ ସବୁଦିନ ରେ । ଆରେ ଧନ ରେ
ଧରିବେ ଏମନ୍ତ ଜନ ରେ । ଧରି ବ ତୋ ମାନ ଅଶ୍ରେଣୀ କଟଣ
ରସେ ବଶ ଯେତ ଜନ ରେ ।୪। ଧଧିଧନ ସ୍ତନା କେବେହେଁ
ଚରଣେ ଛୁଆଁଇ ନ ଦେଲୁ କହି ରେ । ଧ୍ରୁବ ଏ ପାଷାଣଗିରି
ପରି ଚିରଦିନ ଲେଖିଛୁ ହୃଦ ରେ । ଆରେ ଧନରେ । ଧିକ ହେଉ

ଏ ଆଶକୁ ନରେ । ଧାମି ପ୍ରିୟା ହବ କହେ ଉପେନ୍ଦ୍ର, ମଙ୍ଗଳ ହେଲ ଷାନ୍ନରେ । ୫ ।

—*—

ରାଗ—ପଞ୍ଚମବରାଡ଼ୀ; ତାଳ—ତ୍ରିପୁଟା

ଶାରତ ଗେଲେ ଦୋଷି କରୁଥିଲା ଯେବେ ବୃଷ୍ଟି ଝୁଟଝୁଟ-ମାରୁଥିଲା ବଜ । ମାଳକଣ୍ଠ ହେବେ କୁଳ ଉଠେ କରୁଥିଲେ କେଳ ଡାହୁକ ବଚନ ଅଛ ମଞ୍ଜୁରେ । ନଳିନାକ୍ଷ । ଦିଶା ହୋଇ-ଥିଲା ଅର୍ଦ୍ଧ ରାତ୍ରି । ମାତଚନ୍ଦ୍ର ନେ ଚନ୍ଦ୍ରବଦନ ବନ୍ଧୁ ରେ । ୧ । କୃଷ୍ଣ ନେତ୍ର ବିଳାସ ଶେଷ ଗବାକ୍ଷକୁ ଫେଲ ଚୋଷ ଦେଖୁ ଯେ ଥିଲିଁ ଜଳଧରେ । ନିଦ୍ରା ଅଙ୍କ ହେଲି ଆସି କେଳକେ ଯେନ୍ନ ସୁକେଶୀ କୁନ୍ତଳ ଅବମାତଶଯେ ଧୀରେ ରେ । ନବବାଳ । ନାଶ ଦୀପ ଯାଇ ବାତବଳେ । ନିଚେଷ୍ଟା ହୋଇଲୁ ତନ୍ଥି କେତେ ବେଳେ ରେ । ୧ । ନୂତ୍ନ ହୋଇ ଜୀବଧନ ଦେଖିଲୁ ଭୁ ଯେ ସ୍ୱପନ ମୋ ସଙ୍ଗରୁ ବିଚ୍ଛେଦ ହେବାକୁ । ନାଥ ନାଥ ବୋଲ କରେ ହାତକୁ ମାରି ହୃଦରେ ଲେଉଟିଲୁ ଉତ୍କଣ୍ଠେ ଚେଯରେ ରେ । ନିତମ୍ବିନୀ । ନୟନରେ ପଡ଼ିଥିଲି ମାର । ନିଶ୍ବେ ଦମ ଦମ ହୋଇଥିଲା ଉର ରେ । ନାଟଶେ ଏ ଗାଢ଼ ଗୃହ୍ନି ଅଟଣି ହସ୍ତରେ ମୁହିଁ ଉଠେ ତୋତେ କୋଳରେ ବସାଇ । ନିଜ ବାସତ୍ତେଷ ଯେନ୍ନ ପୋଛୁ-ଦେଇ ନେତ୍ରେ କହିଲି ଏମନ୍ତ କହିଁ ପାଇଁ ରେ । ନାଗିଣୀ । ନାହିଁ ବୋଳାକର ଦେଲୁ ଭୁଜ । ନତ ଦେଖିକରି ପୁଣି କହିଲୁ ବଚନ ରେ । ୪ । ମୋ କାହିବେ ମନ ହରି ତୁ ପୁଣି ଏତେ ଚତୁର ମୋ ଚଉ ବଳବାବେଳେ ରାତ୍ରେ । ନିପୁଣ ଯେ କରଇଲୁ ସେ ଉତ୍ତରେ ରନ୍ତ ଦେଲୁ ହେ ନ ଗ୍ଲୁହ୍ବି ବୋଲ ମୋତେ ରେ । ନିରବଧି ମୋଦେ ଅନ୍ତର ସେ କଥା ସନ୍ତ ନାହିଁ ଗତି ଉପଇନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ଳନ୍ତ ରେ । ୫ ।

ରାଗ—କାଫି, ସରମାନ

ପୁଷ୍ପ ଉଦ୍ୟାନେ ଯତନେ ବୁଲୁଁ ଦିନ ଅବସାନେ ପୁରେ ମୁଁ ତୋତେ ନ ଦେଖି ଗୋଶ । ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲ ଯହିଁ ପୂର୍ଣ୍ଣସୁଧା-କର ମୁହିଁ ଇଚ୍ଛା କଲ ରତି ତୋର ବାସଶେଷ ଧରି ରେ । ପୀନଜଘନା । ପ୍ରୀତି ଜାଣିବାକୁ ଏକୋ ଭ୍ରୂଷ ସିନା ରେ । ପକ୍ବ-ବିମ୍ବାଧରି ତୁ ଯେ କରୁ ମନା ରେ ॥ ପରିହାସ ପର ମଣି ପଛେ ପଛେ ତୋ ରମଣୀ ଗଲ ମୁଁ ବଢ଼ାଇଣ ସରାଗ । ପଶିଲୁ ମନ୍ଦିରେ ଯାଇ ଚତୁଷ୍କ ଭିତରେ ତହିଁ ତୁ ଯେ ପାତିଲୁ କପାଟପୁଡ଼ା ବେଗ ରେ । ପଦ୍ମବଦନା । ପ୍ରକାଶିଲ ମୁଁ ଦର୍ଶନ ବେଦନା ରେ । ପୂର୍ବେ ଏ ରୀତି ନ ଥିଲ ସୁମନାରେ ।୨। ଚନ୍ଦ୍ରମା କରରେ ଯୋଗ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ କୁସୁମ ଗଣ ପକାଇଲୁ ମୋ ଉପରେ ଆଣି । ପୁଚ୍ଛିଲ ସତେ କ ବୋଲ ଶୁଣି କମ୍ପାଇ ଭ୍ରୂବଲ୍ଲୀ ପ୍ରିୟେ ପୋଛିଲୁ ଶ୍ରୀମୁଖ ସେହିକ୍ଷଣି ରେ । ପୃଥୁଉରଜା । ପାଇଲୁ ତୁ ବନ୍ଧୁ କ ହାବଳ ଲଜ୍ଜା ରେ । ପରଧୀଣ ତୁ ମୋର ରାଜତନୁଜା ରେ ।୩। ପୁଣି ମୁଁ ବୋଇଲ ଧନ ତୁ ଅଟୁ ଅତି ସୁଜାଣ ଜାଣିଣ ସାଇଲୁ ଆଣୁଁ ଫୁଲ । ପାଇବ ସେବ କାଣ୍ଡରେ ଦଣ୍ଡ ଦଣ୍ଡ ଦଣ୍ଡକରେ ଯେଣୁ ଅଶ୍ରୁମଧ୍ୟା ନୋହିବ ତୋ ଭୂଲ ରେ । ପ୍ରାଣେଶ୍ୱରୀ । ପ୍ରତେ ଖଞ୍ଜନ ଚନ୍ଦ୍ର-ମୁଗ ସରି ରେ । ପଡ଼ିଲ ଚି ପରମାଦ ଆସିକରି ରେ । ୪ । ଦେବ ନଗ ବିପିନ ଅନ୍ତରେ ରହିଲୁ ଧନ ଏବେ ଏହା ଏ ଦେହ ସହୁଛି । ମର୍ମରୁ ଆଣ୍ଡେ ହେଲ ଫାଟି ଅଡ଼ି ହିଁ ନ ଗଲ ପିଣ୍ଡ ଏଠାରେ ପ୍ରାଣ ତୋଠାରେ ଅଛି ରେ । ପ୍ରେମଲ୍ଲକସି । ପୂରା-ଇବ ସତେ ତୋ ସଙ୍ଗରେ ନିଶି ରେ । ପଣ୍ଡୁଗଣ୍ଡ କର ଉପଇନ୍ଦ୍ର ଭାଷି ରେ । ୫ ।

—*—

ରାଗ—କଳଧନପୁରିଆଁ ତୋଡ଼ି । ତାଳ ଯହପଟ

ତ୍ରୁଟି ନ କର ତେଡ଼ିଲେ ଶୁକ ସାରୀ ବସିବାବେଳେ ମୋ ପାଶ । ପୁଚ୍ଛିକ ମାଳ ସଖୀଙ୍କ ଠାରି ଦେଇ ଚନ୍ଦ୍ରମାଙ୍କ ଆଉ

ରସେ । ଫାନ୍ଦ ଚୋ ଭାବ ଗୋ । ଫୁଲ୍ଲପଦ୍ମମୁଖି ଜାଣୁ । ଫାଟି-
ଯାନ୍ତାନି ମୋ ହୃଦକମଳ କାନ୍ତ ହୋଇଥିଲେ ଗୁଣୁ ଚୁଣୁ ।୧।
ଫୁଲକଣ୍ଟକେଶୀ ଶଶୀବୃନ୍ଦକାରେ ଚମ୍ପି ଥିଲ ଚୋ ନୟନ । ଫୁଟୁଚ୍ଛି
ହୃଦ ତାହା ଭାବ ଚର୍ବିରେ ଲାଗି ଯେ ଥିଲା ଅଞ୍ଜନ । ଫନ୍ଦାରୁ
ମୋର ଗୋ । ଫରକନ୍ଦହୃଦୟା ଜରୁ । ଫେଡ଼ ନ କହ୍ନଣ ବାସେ
ଫୋଟ୍ଟି ଓଷ୍ଟ ସଖୀ ସଙ୍ଗେ ଥାଇ ଠାରୁ ।୨। ଫେର ଯେ ବାସର
ଧଇଲ ଯେବେ ମୁଁ ବାସରେ ଏକାନ୍ତ ଦେଖି । ଫୁରୁଣାରେ ଭାସ୍ତୁ-
ନିଷେଧ କଥାଟି ଏତେକ ନ ପାର ରଖି । ଫଳ ଏ ମୋର ଗୋ ।
ଫଣିଧର ସେବକାର । ଫାଇ ସୁଖକୁ ଲଭିବେ ନେହ ହେନ
ବୋଲଇ ନାହିଁ ନ କର ।୩। ଫେଇ ବାସ ଲୁଚେ କର ଦେଲ
ଯେବେ ବାଳା ଥିଲୁ ନିଦ୍ରା ଯାଇ । ଫଳକ କପୋଳେ ପୁଲକ ପୂରିଲା
ଅଳପ ଚେତନା ଯାଇ । ଫୁଟ୍ଟହାସିନି ଗୋ । ଫୁଲଇ ନାସିକା
ଖରେ । ଫିଙ୍ଗି ଦେଲୁ କର ଚରଣେ ପଡିଲ ଚୋଳ ଲଗାଇଲ
ଶିରେ ।୪। ଫୁଟୁଛୁ ନାହିଁ ବୁଦ୍ଧି ଗୁଣନିଧି ସେହି ବଧି ନିରବଧି
ଚିନ୍ତ । ଫୋଡୁ ନାହିଁ କପାଟ ଝଣିଖେ ମୋ ହୃଦ ଧିକ ହେଜ
ରତେ ପତି । ଫେଇ ରୁହିଲେ ଗୋ । ଫୁଟେ ନେହଶର ଦେହେଁ ।
ଫୁଟେ ମୁଁ ଜାଣଇ ଯାହା ହୋଏ ମନ ଉପଇନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ କହେ ।୫।

—*—

ରାଗ—ପୂରବୀ । ପଡ଼ତାଳ

ବାଳାମଣି ରହିଁ ଚନ୍ଦ୍ରକଶାକୁ । ବନ୍ଧହୁଡ଼ କରି ଟୋକ୍ରିଁ
ଯଶାକୁ ।୧। ବନ୍ଧୁ ହାରି ଦେଲୁ ଆଡ଼ରୁଷାକୁ । ବଧୁ ମୁଖ ଲାଜେ କରି
ରସାକୁ ।୨। ବଳା ଫେଇ ଫୁଲଇ ଯେ ନାସାକୁ । ବେଗେ
କରୁ ସଫଳ ମୋ ଆଶାକୁ ।୩। ବଧିରେ ନ ଭଜେ ନେହ
ଭଷାକୁ । ବଞ୍ଚଇ ରଜନୀ ଯେନି ଯୋଷାକୁ ।୪। ବହି ଦେଲୁ
ଏବେ ଏତେ ଦଶାକୁ । ବୋଲେ ଉପଇନ୍ଦ୍ର ମୁଦ୍ରେଶାକୁ ।୫।

ରାଗ—ଗଡ଼ମାଳଆ, ଏକତାଳୀ

ରାତକି ଥିଲୁ ଯେ ଦାନେ ମାତ୍ର କରେ ନିବାଡ଼ି । ଭଲ କରି ପକାଇ ସିନ୍ଦୂର ସୁରଙ୍ଗ ଶାଢ଼ୀ ଧଡ଼ି ।୧। ଭୁଲଇ ସେ ନେତ୍ର ମନ ବାଦଲୁ ରେ ବଢ଼ାଇ । ଅବଶ୍ୟ ସେ କାଳେ ବସିଖେ ତୁହାଇ ବନ୍ଧୁ ଥାଇ ।୨। ରାବେ ଚୁମ୍ବ ଓଷ୍ଠ ପାନ ଆଲିଙ୍ଗନରେ ଭିଡ଼ି । ଲୋକେ ରତି ରତିବାବେଳକୁ ମାତ ମୁଁ ଆଗ ଫେଣ୍ଟି ।୩। ରାଖିଲୁ ସଧୀରେ ମୋରେ ବଚନରେ ସୁମତି । ଭ୍ରମ ହେଲା ନୟନ ମାତ୍ରକ ଆଜ ଏ ଭଙ୍ଗନ୍ଧ ସ୍ୱାନ୍ତ ।୪। ରାଜ ମୁ ବୋଇଲା ଚିତ୍ତ ରୁ କରିକୁ ରେ ବନ୍ଧ ॥ ଭଣେ ମଙ୍ଗରାଜ ରେ ଲାବୁଛି ତୋର ସେ ମାଦ୍ଧବନ୍ଧ ।୫।

ରାଗ—କାମୋଦି ।ଏକତାଳ

ମଞ୍ଜୁତେ ଅତିପିନ୍ତ ଯେ ମନ୍ଦରେ ଗୋପିତ ଅଗୁରୁରେ ଧୂପିତ କରି ଥାଇ । ମଣିହାର ଭୂଷିତ କରିବାରୁ ଶ୍ରଷିତ ପ୍ରକାରେ ଘୋର ଶୀତ ନଣି ନେଇ । ଆହା ମହା ସୁଖଦାନ ରେ । ମୃଗଲୋଚନ ।୧। ମଙ୍କିରଁ ତୋ ବାହାରେ ଗତି ତୋର ବାହାରେ ନାହିଁ ମୋତେ ବାହାରେ ବାନ୍ଧ ଥଇ । ମୁଖେ ଦେଇ ବଦନ ବୃନ୍ଧି କରି ମଦନ ମୋ ଅଧରେ ରଦନ ଚିହ୍ନ ଦେଇ । ଆହା ମୃଣାଳ ମୋହିନୀ ରେ । ମୃଦୁଭାଷିନୀ ।୨। ମହାରଜତତନୁ ଜଷ ଜର ସୁତନୁ ଲଭଣ ତୋର ତନୁ ସୁଖୀ ହୋଇ । ମନେ ପାଞ୍ଚେଁ ସଂସାର ଲୋକେ ଏଣୁ ଅପାର ଘୋଡ଼ହୋନ୍ତି ନିଶାର କାହିଁପାଇଁ । ଆହା ମୁକୁତାଦଶନ ରେ । ମଭିକାଣିନି ।୩। ମୋତେ ରସି ଅନ୍ତରେ ଘୋଡ଼ଉ ପଣନ୍ତରେ ସେ ଭାବ ନିରନ୍ତରେ ଚିତ୍ତେ ଦେ ଷେ । ମଣୁଥାଇ ଦମ୍ପତି ସୁଖ ବଡ଼ ସମ୍ପତ୍ତି ନାହିଁ ମାରବପଦ୍ଧି-ମାନ ନାଶେ । ଆହା ମବଳଗମନିରେ । ମହୀମଣ୍ଡନ ।୪। ମୁଁ ତୋ ପାଶେ ଥିବାର ଅନୁକ୍ଷଣ ସେବାରେ ବାଧିବାରେ ନ ପାରେ

ମନସିଜ । ମର୍ମେ ବିନ୍ଧୁଛି ଶର ପାଇଣ ଅବସର କହଇ
ଉପଇନ୍ଦ୍ର ମଙ୍ଗରାଜ । ଆହା ମଧୁରହାସିନୀ ରେ । ମଞ୍ଜୁଳାମଣି ।୬।

———

ରାଗ-ଚୋଢ଼ ବସନ୍ତ

ଜାଣିମାରେ ମୋ କଣ ନାହିଁ ମାନ । ଯୋଗରେ ପ୍ରସରି-
ବାରେ ପବନ । ଜୁଡ଼ାମଣ୍ଡଳୁ ଫୁଲରେଣୁ ଝଡ଼ । ଜାଳ କଲ ଅଶ୍ରୁ-
ନୟନେ ଚଢ଼ । ଜଳକଣା ତୋତେ । ଜମୁନଦାଙ୍କ ଦେଖିଛୁ ତୋ
ନେତ୍ରେ ।୧। ଯାମିନୀହଳାସେ ଦଶନ ଚନ୍ଦ୍ର । ଜଗନ୍ମୋହନ
ତୋ ଗଣ୍ଡେ ରଞ୍ଜନ । ଜାଣି ତୁ ପ୍ରଭାତେ ଖର ସାରସେ । ଯତ୍ନ
ଘୋଡ଼ାଇ ବସିଲୁ ମୋ ପାଶେ । ଯୁବତୀଙ୍କ ବର । ଜାଣିଛୁ
ଏତେ ଗଣ୍ଡେ ଦେବା କର ।୨। ଜତ୍ନୁଥିଲ ଢନେ ଦ୍ରୁମପାବଳୀ ।
ଯତନେ ବିବସନ କରୁଁ ବାଳୀ । ଜାନୁ ଜାବଣ ଲେଖ ହୋଇ
ବସି । ଜଳଜମୁଖ କୁଚରେ ନବେଶି । ଜୀବନ ସେ କାଳେ ।
ଯାହା ମୁଖ ନମ୍ର ଦେଖିଛୁ ତୋଳେ ।୩। ଯାଇଁ ଏକାନ୍ତେ ବସି
ରମ୍ଭ ଉରୁ । ଯେଉଁ ନବ ନବ ଭାବ ଝଗୁରୁ । ଜାତି କଳଙ୍କା
ନଖେ ଚାରି ଗାର ଲେଖୁ । ଯେତେ ଗୋଟି ରସ ମନରେ
ରଖୁ । ଯୁବାମଣି ତହିଁ । ଯୁଗତେ ଦେଖିଛୁ ଶରବା ମହି ।୪।
ଜବାଧର କମ୍ପେ ମଦନମତ୍ତେ । ଜନମ ହୋଏ ଖରଶ୍ବାସ ରତେ ।
ଯାବତ ଲକ୍ଷଣ ଏମନ୍ତ କର । ଜଗି ମାନର ଦେଖିଛୁ ସୁନ୍ଦର ।
ଜପାମାଳ ବନ୍ଧ । ଜପୁଛୁ ତାହା ଉପଇନ୍ଦ୍ର କନ୍ଧ ।୫।

—୦—

ରାଗ—ମୁଖାବରୀ, ପହପଟ

ଋଷଣୀରଚନ । ରତାନ୍ତରେ ଏକଦିନ । ଋଯାମଣ୍ଡନା
ତୋ ମୋର ପାଲଟି ହୋଇଲା ବଚନ । ୧ । ଋତି ଉନ୍ନ
ସ୍କନ୍ଧେ । ରମା ଅଙ୍ଗ ଲାଜ ପାଇ । ଋଜୀବନେତ୍ରୀ ମୋ ଥାଇଗ

ଜଗାଦେଇଲୁ ବଦନ ଲୁଆଇ । ଜର୍ସିକା ସିଦ୍ଧାଣି । ଭସେ
କହ୍ନାଲ ମୁଁ ବାଣୀ ଭଞ୍ଜ ଜଳଟ ଚୋର ମୋର ଜାଣିମା
ଚେମନ୍ତ ଏ ପୁଣି ।୩। ଧ୍ୟମା ଦେଇ ନବ । ଭମ୍ଭା ଜଣ୍ଣୁ ଭା
ଶଢେଇ । ଭଦ୍ରୃସ ମିଶ୍ର ପଣରେ ପଣରେ ବାସପାଲଟାଇ
।୪। ଭମଣୀପୁ ସ୍ତନ । ଲୟେ କରଇ ସେବନ । ଭଟେ
ଉପଇନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ମଙ୍ଗରାଜ ସୁଚର ପ୍ରଧାନ ।୫।

ରାଗ—ଶଙ୍କରାଭରଣ, ଏକତାଳୀ

ଲଟ୍ଟଳନ୍ୟପୂଷୀ ଢଙ୍ଗେ । ଲଳିତେ କ କଣ୍ଠ କର୍ଣ୍ଣେ ।
ଲେଖରେ ଚମ୍ପକ ଗଣ୍ଡ ଅଞ୍ଚ ଛନ୍ଦେ । ଆହାରେ ଲବଣ୍ୟ-
ଗଣି । ଲକ୍ଷପଠା କଲ ମାର ଲାହା ଦୋଷି ।୧। ଲଗିବା ଜାଣି
ଭାମୁକ । ଲୁଆଇ ମୁଖମଣ୍ଡଳ । ଲଜ ପାଇ ପୋଛୁ ଦେକ
ଚେଳାଞ୍ଚଳ । ଆହା ଲଳନାବର । ଲଟେ ଥାଉ ବୋଲ ମୁଁ
ଧଇଲ କର ।୨। ଲଭବ ସୈନା ମଳସ୍ତ । ଲବଣୀ ପ୍ରଭମ
ଗୋର । ଲେଖିଲୁ ଯନ୍ତ୍ରଗେଛେ ଶ୍ରମ କଣ । ଆହା ଲୋକ-
ରଞ୍ଜନ । ଲେଖି ଧାଇ ଗ୍ରନ୍ଥଲିଲୁ ଶୁଣି ଧନ ।୩। ଲୋଚନ ତାଳ
ଚଞ୍ଚଳେ । ଲକ୍ଷଣ ଧାହୁ ଲୋମକେ । ଲଜ୍ଜା ଏ ନ ଦେନ
ଶ୍ରମ ଆ କେବଳେ । ଆହା ଲୋକଲକ୍ଷଣା । ଲକ୍ଷକୋଟଣ ଥିଲେ
ମୁହିଁ ନୋ ଗଣା ।୪। ଲୋକନାଥଙ୍କୁ ମନାଇ । ଲଭିଥିଲି
ତୋତେ ମୁହିଁ । ଲଧିବାର ବୋଲ କେବେ ଜାଣି ନାହିଁ ।
ଆହା ଲୀଳାବଳାସ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଧନ୍ୟ କହଇ ଉପଇନ୍ଦ୍ର ଭାବି ।୫।

—୦—

ରାଗ—କାମୋଦୀ ଚଉତାଳ

ବହ୍ମାଣ୍ଡରେ ତୋହ ସର ଦେଖିବା ନାହିଁ ସୁନ୍ଦରୀ ମାନସ
ମୋହନକାଯ ମୂର୍ତ୍ତି ଯେ ବିଧାନ ଅପୂର୍ବ ଭଙ୍ଗୀ କାହିଁ ପାଇବେ
କୁରଙ୍ଗୀ ଜାଣି ଅଗ୍ରୁ କାଳ ଛନ୍ଦି ଦେହିରେ । ବନ୍ଧୁ । ଭମଳ

କମଳଜାତ ମୂର୍ଦ୍ଧି ରେ । ବନ୍ଧୁ । ବଧୂଜନଅଧର ପ୍ରାଣସମ୍ପ ରେ । ବଧୂବଦନକୁ ହାସ ହାସେ ଉଡ଼ିଯାଇ କଳ ଝୁରି ଝୁରି କ୍ଷୀଣ କଲେ ଦେଖି ରେ ।୧।

ଖଜୂରକ ବନ ବର୍ଣ୍ଣ ଝରାରେ ଦଶେ ମଦନ କରେ ବନ୍ଧଥିବା ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣକାଣ୍ଡାରେ । ବର୍ତ୍ତୁଳ ଉରୁଙ୍କ ଘନସ୍ତନ ଯୋଗରୁ ଲୋଚନ ଦରଶନ କର ନାହିଁ ମହୀ ରେ । ବନ୍ଧୁ । ବଯନ୍ତ କେ କଳଗ୍ରସ୍ତ କଣ୍ଠରେ । ବନ୍ଧୁ । ବାଣୀରେ ମୋ କର୍ଣ୍ଣ ଥାଉ ମୋହ ରେ । ବାଳକ ସ୍ୱଳବା ଚୋର ଯେମନ୍ତ ସ୍ୱଳ ମନ୍ଦର ଗଜ ହଂସ ଶିଖିଲେ ସେ କେଣ୍ଟ ରେ ।୨।

କେଉଁଠାରେ କଟି ଚୋ ଧନୁ ଯେଉଁଠାନ ହେମ ଉପରୁ ନିତମ୍ବଗିରିକୁ କେତ୍ର ସନ୍ଧି ରେ । ବାଟେ ଜିଣି ରତ୍ନା ଧନ ହେ ନାଭି ତହିଁ ବନ୍ଧନ ବଳ ପାଇ ନ ଭାଙ୍ଗଇ ସନ୍ଧି ରେ । ବନ୍ଧୁ । ବନ୍ଧୁକାଳେ ରତିହ କାନ୍ତ ଗୋଷ୍ଠି ରେ । ବନ୍ଧୁ । ବନ୍ଧୁଥାଇ ମୁଁ ଏମା ତହିଁରେ । ବନ୍ଧୁତା ଏମନ୍ତ କଲ୍ପ ସେ ଭାବ କେଣିକ ଗଲ୍ପ ଗ୍ରହ ମନମଥଶର ଦଣ୍ଡ ରେ ।୩।

ଖଦ୍ୟୋତ ବାଳା ରଚନ ସୁଦର୍ଶନ ମନ୍ଦନ କର ତୋତେ ଜାତ କଲ ବନ୍ଧି ରେ । ବନ୍ଦନ ଶିରରେ ଶଶୀ ଏକାନ୍ତରେ ଥିଲେ ବସି ଯୋଗଭଙ୍ଗ ହେବେ ଶିବ ମୂର୍ଦ୍ଧି ରେ । ବନ୍ଧୁ । କେଶ ଅନୁରୂପ କେଶଲୁହିଁ ରେ । ବନ୍ଧୁ । ବେଶ ଲୋକାଗ୍ରରେ ସିନା ବନ୍ଧି ରେ । ବଶୁବନ୍ଧନ ଜୀବନ ଯାବତ ପରିବେଶନ ଏକାମାତ୍ର ତୋତେ ବିନା ଶେଷ ରେ । ବଧିରେ ସୁଦତୀ ଗୁଣ ଥିବାରେ ବଚନ ଏମନ୍ତ ଶୁଣିଲ୍ଲ କାହିଁ କାହିଁ ରେ । ବାସ୍ତ-ସ୍ୱନ ଅଗୋଚର ଘଟ ଏ ଆଯୁତ ଚୋର ଚଉ କର ଲଭୁଅଛି ମୂର୍ଦ୍ଧିରେ । ବନ୍ଧୁ । ବାଞ୍ଛିତ ଗୁରୁ ମୋ ପର ଛାନ୍ଦରେ । ବନ୍ଧୁ ।

ବାଞ୍ଛା ମୋର ହୋଇଅଛି ଏହି ରେ । ବାରେ ଲଭିଲେ ତୋ
ଷାଣ ବୋଲେ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଅବଶ୍ୟ ଆଜ ପ୍ରବାସ କରିବ ନାହିଁରେ ॥୫

—*—

ରାଗ – ମୁଖାରି, ଏକତାଳୀ

ଶିବ କରିବେ କି ଏତେ ଥାଉଁ ସୁ ଗୀତରେ । ଶ୍ରୀହସ୍ତ-
ପତ୍ରିକା ଲେଖି ଦେବୁ ବନ୍ଧୁ ମୋତେ ରେ । ଶାରଙ୍ଗ ଯାମିନୀରେ ।
ଶିରେ ତାହା ଘେନି ରେ । ଶମ୍ବରରି ତାପ ମନୁ ମୁଞ୍ଚିବ ସଜନି
ରେ । ୧ । ଶୀଘ୍ର କରି ଚିହ୍ନି ମୁଦ ପ୍ରମୋଦେ ପେଡ଼ିବ ରେ ।
ଶଙ୍ଖକଣ୍ଠି ମାତଙ୍ଗିଣି ଫେଡ଼ିବା ସ୍ମରିବ ରେ ଶଶାଙ୍କବଦନି ରେ ।
ଶିରୀଫଳସ୍ତନି ରେ । ଶୀତଳ ଭଜିବ ପିନା ବରଦ-ଅଙ୍ଗିନ
ରେ । ୨ । ଶ୍ରବଣ ନୟନ ବେନି ହୋଇବେ ତୃପତ ରେ । ଶୁଣି
ରସଭାବ ଦେଖି ସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣପନ୍ତ ରେ । ଶରଣବତ୍ସଳା ରେ ।
ଶିରୀଷକୋମଳା ରେ । ଶଚୀପତି ପଦବୀ ମଣିମି ତୁଚ୍ଛ ବାଳା
ରେ । ୩ । ଶରକୁ କାମର ତାହା କବଚ କରିବ ରେ । ଶମ୍ବୁ-
ଦମ୍ଭ ହର ହାର ମଧ୍ୟେ ରଖିଥିବ ରେ । ସରସିଜମୁଖି ରେ ।
ଶଶିହାସୀ-ସଖି ରେ । ଶୋକ ଦୂର ହୋଇବ ତୋ ଏ ସଙ୍କେତ
ଦେଖି ରେ ।୪। ଶୟନ କରିବା ପାଇଁ ଏ କେଶଯ୍ୟା ହୋଇ ରେ ।
ଶିଶୁମୃଗଦଶା ହେବ-ଜୀବ ରକ୍ଷା ସେହି ରେ । ଶ୍ରଦ୍ଧା ମୋର ଏହି
ରେ । ଶୁଭ ତୋ ଇଚ୍ଛଇ ରେ । ଶୁଭ୍ରକେଶୀ-ଭବ ଚନ୍ଦ୍ର ଉପଇନ୍ଦ୍ର
କହି ରେ । ୫ ।

—*—

ରାଗ—ବଙ୍ଗଳାଶ୍ରୀ, ତାଳ—ହେମାନ

ଷଣପୁଷ୍ପାଙ୍ଗୀ ଶରଦଚନ୍ଦ୍ର ମୁଖ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱେ କଲୁଷ କୁନ୍ତଳ ।
ଷଟ୍‌ପଦଶ୍ରେଣୀ ବଳତପଦ୍ମକୁ ବେଢ଼ିଣ ସେମନ୍ତ ଝଳ । ୧ ।
ଷଡ଼ଜସ୍ୱରବଚନା ସେ କେଉଁ ଏବେ ତାହା ଥିବ ରାଗି ।

ଷୋଡଶଚନ୍ଦ୍ର କଳାକୁ କଟୁଁ ଗିଳିଥିଲେ ରତ୍ନ ଓପଦ୍ମେ ଫଣୀ । ୨ ।
ଷଣ୍ଡଗଣଙ୍କ ପ୍ରିୟରେ ସମ ନାହିଁ ଚୋଟେ ସ୍ତନ ଶ୍ରୀରୁଁ ଚଳୁ ଗୋରି ।
ଗୋଡ଼ଶବୟସୀ ଫଣୀବନି ଏବେ ସେ କାନ୍ତ କେତେକ ମସ୍ତ । ୩ ।
ଷଡରିପୁଯାକ ଯେ ଯାହା ଆଗମେ କେତେ ଦୁଃଖ ଦେଉଥିବେ ।
ଷଡାନନତାତ ଏ ଶୂନ୍ୟ କରନ୍ତୁ ଏକା ରହିଅବ ଜୀବେ । ୪ ।
ଷୋଳ ଉପଚାରରେ ପୂଜିବ ତାହାଙ୍କୁ କର ସବୁ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ ।
'ଷ'ବର୍ଣ୍ଣେ ଉପଇନ୍ଦ୍ର କହେ ଲଭିଲା ମରକତ ନିଭକେଶୀ । ୫ ।

—୦—

ରାଗ—କେଦାର ଚୌଡ଼ା, ତାଳ—ସତମାନ

ସୋପାନକୁ ଯେବେ ଯାଉଛି ଉଠି । ସମ୍ମୁଖରେ ଦେଲ ମୁଁ କରଯୋଡି । ରେ ସୁନ୍ଦର । ସୁଖ ପ୍ରକାଶି ହାସ । ସଧୀରେ ବୋଲିଲୁ ଏ ପୁଣି କସ । ୧ । ସାରସଗତି ନାଶ କଲ ମୁହିଁ । ସେବକର ଆଜ୍ଞା କ ସେବ ସହି । ରେ ସୁନ୍ଦର । ଶୁଣି ରୁଷିଲ ହୋଇ । ସାରସକରକୁ ନେଲୁ ଛଡ଼ାଇ । ୨ । ସନ୍ତୋଷ ହେବାକୁ କରି ବଚନ । ସଜନ ତୁ ଯେ ସର୍ବେ ଦେଉ ଯାନ । ରେ ସୁନ୍ଦର । ଶୁଣୁଁ ଅଛୁ ତା ପୁଣି । ସୀମନ୍ତୁ ନ ଭୁଷ ହେବ କି ରଣୀ । ୩ । ସଙ୍କୋଚ ପାଇ କଲୁ ଆଲିଙ୍ଗନ । ସରୁ ମଧ୍ୟ ଦେଲ ସରୁଚୁମ୍ବନ । ରେ ସୁନ୍ଦର । ସ୍ନେହ କହିଲୁ ଏତେ । ସୁଜାଣ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନାହିଁ ଜଗତେ । ୪ । ସବୁଠାକୁ କାହୁଁ ଆଚିହ ପଣ । ସରସ ମିଶା ସମ୍ମାନ ରଣ । ରେ ସୁନ୍ଦରି । ସୁମରୁଛ ମୁଁ ତାହି । ସାହା ନାହିଁ ଟି ଉପଇନ୍ଦ୍ର କହି । ୫ ।

—*—

ରାଗ—ଆନନ୍ଦଭୈରବ । ତାଳ—ତ୍ରିପୁଟା

ହରିଣନେତ୍ରା ହିଦେଶରୁ ଯାଇ । ହେଲେ ତୋ ପାଶେ ହରବେଶ ସହି । ହଂସଗତି ହିମାଣି । ହେଲ ବାଳ୍ୟହାଣୀ ।

ହେଲେ ପକାଉଛ ସେ ଦୁଃଖ ହାଣି ।୧। ହୋଇବା ନିକଟ ସୁକେଶି ଦେଖି । ହକାଇ ନିବେକ ବସିବୁ ସଖି । ହେମଗୋଉ ରା ସୁନ୍ଦି । ହତଭମ୍ଭ ମୁଁ ହୋଇ । ହସ୍ତଯୁଗ ଯୋଡ଼ ଦେବ ନିନସ୍ତି ।୨। ହେଳ କହୁଛ ଯେଉଁ ଦିନ ଯେତେ । ହରବର ଦୁଃଖ ଦେଉଛ ମୋତେ । ହୃଦ ପାହା ଦୃଶଇ । ହର ଭାବ ଜାଣଇ । ହରଇ ନିଶି ଉଜାଗରେ ରହି ।୩। ହ୍ରିମକରମୁଖି ରମଣୀମଣି । ହରଷ ହେବୁ ମୋର ଗୁଣଶୁଣି । ହସି ଅଳପ ଧୀରୁ । ହାର କାଡ଼ି ଗଳାରୁ । ହରମଧ୍ୟା ପୁରେ ନେବୁ କାମ- ବଣରୁ ।୪। ହସ୍ତୀ ଦନ୍ତଖଟେ ରତ୍ନନିକାସ । ହଟ କରାଇ ଛଡ଼ାଇବ ବେଶ । ହରମଧ୍ୟମା ମୁନ୍ଦି । ହେଲେ ସନ୍ତାପ ଦନ୍ଧି । ହେବ ସତେ ଉପଇନ୍ଦ୍ର କହଇ ।୫।

ରାଗ— ଚିନ୍ତା କେଦାର । ତାଳ— ତ୍ରିପୁଟ

କ୍ଷ୍ୟାତ ମୋହପଣ ହୋଇ କେହି । କ୍ଷିତିମଧ୍ୟରେ ନିଷ୍ଠୁର ନାହିଁ । କ୍ଷୀଣୋଦରୀ ସୁବାକାଳରେ ନିଚ୍ଛେଦ ହେଲି ତେହ ପୁଣି ଏହା ସହି ରେ । ଛଇଳ ।୧। କ୍ଷଣଦାରେ ନିଦ୍ରା ନ ଆସଇ । କ୍ଷୁଧା ଦିବସରେ ନ କରଇ । କ୍ଷର କ୍ଷତ ନେତ୍ରୁଁ ଲୁହ ନ ରହଇ ଏକା ସୃଷ୍ଟି ଯାକେ ବିଶ୍ରୁତ ରେ । ଛଇଳ ।୨। କ୍ଷପା ନୋହି କର୍ପା ଅଛି ଭଲେ । କ୍ଷୋଭନାଶିନୀ ଦେଖିବୁ ଗଲେ । କ୍ଷଣ କ୍ଷଣକରେ ମୋହ ହେଉଅଛି ତନୁ ଟଳେ ପବନ ଲାଗିଲେ ରେ । ଛଇଳ ।୩। କ୍ଷୀଣ ଗୁଣ ଫୁଲଶର ଜାଣ । କ୍ଷିପ୍ର ହୃଦସ୍ଥ ଶରେ ଭେଦିଲା । କ୍ଷଣପ୍ରଭ ଗୋପ୍ୟ ତନୁ ଏତେ ସବୁ ହେବ ବୋଲି ସ୍ପଷ୍ଟ ଲେଖାଥିଲା ରେ । ଛଇଳ ।୪। କ୍ଷମାକର ପଦରେ ମାବକ । କ୍ଷୋଭ ଶିରେ ପଡ଼ଇ କାଳକ । କ୍ଷମେ ଭଣେ ଉପଇନ୍ଦ୍ର ମଙ୍ଗଳ ଗୁଣି ଗୁଣି ତୋହ ଗୁଣପାକ ରେ । ଛଇଳ ॥

— ସମାପ୍ତ —

ମୁଦ୍ରାକର— ଶ୍ରୀ ଦାଶରଥି ଦାସ, ଦାଶରଥି ପ୍ରେସ, କଟକ-୨

ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜଙ୍କ ରଚିତ

ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପୁସ୍ତକାବଳୀ

ତୁଳସୀ ରାମାୟଣ

ସୁଲଭ ମୂଲ୍ୟ ଟ ୧୫.୯୧

ପ୍ରାପ୍ତିସ୍ଥାନ:—

ଦାଶରଥ ପୁସ୍ତକାଳୟ

ବାଲୁବଜାର, କଟକ ୨